

رأی شماره ۹۸ هیات عمومی دیوان عدالت اداری در خصوص ابطال بند ۴ و قسمتهای ۱-۴، ۲-۴، ۳-۴، ۵-۴ و ۶-۴ تفاهم نامه از قسمت «الف» صورتجلسه مورخ ۱۳۹۵/۲/۱۸ منعقدہ بین رئیس شورای اسلامی شهر تهران - معاون مسکن و ساختمان وزارت راه و شهرسازی - مدیرکل سازمانهای مهندسی و تشکلهای حرفه‌ای - معاون عمرانی استانداری تهران - رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران - مدیرکل راه و شهرسازی استان تهران - معاون شهرسازی و معماری شهرداری تهران - مصوب ۱۳۹۸/۰۲/۰۳

رأی شماره 98 هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

موضوع: ابطال بند 4 از قسمت «الف» صورتجلسه مورخ 1395/2/18 منعقدہ بین رئیس شورای اسلامی شهر تهران - معاون مسکن و ساختمان وزارت راه و شهرسازی - مدیرکل سازمانهای مهندسی و تشکلهای حرفه‌ای - معاون عمرانی استانداری تهران - رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران - مدیرکل راه و شهرسازی استان تهران - معاون شهرسازی و معماری شهرداری تهران

تاریخ دادنامه: 1398 / 2 / 3

شماره دادنامه: 98

شماره پرونده: 769 / 96

مرجع رسیدگی: هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

شاکي: شرکت مهندسین مشاور پردیس ایران با وکالت آقای حمیدرضا معیری

موضوع شکایت و خواسته: ابطال بند 4 از قسمت «الف» صورتجلسه مورخ 1395 / 2 / 18 منعقدہ بین رئیس شورای اسلامی شهر تهران - معاون مسکن و ساختمان وزارت راه و شهرسازی - مدیرکل سازمانهای مهندسی و تشکلهای حرفه‌ای - معاون عمرانی استانداری تهران - رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران - مدیرکل راه و شهرسازی استان تهران - معاون شهرسازی و معماری شهرداری تهران

گردش کار: آقای حمیدرضا معیری به وکالت از شرکت مهندسی مشاور پردیس ایران به موجب دادخواستی ابطال بند 4 از قسمت «الف» صورتجلسه مورخ 1395 / 2 / 18 منعقد بین سازمانهای مذکور را خواستار شده و در جهت تبیین خواسته اعلام کرده است که:

«با سلام

احتراماً اینجانب حمیدرضا معیری به وکالت از موکلین به عرض عالی می‌رسانم:

1 - قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان در اسفند ماه 1374 با اهدافی خاص از جمله «وضع مقررات ملی ساختمان» و «الزام به رعایت آن» تصویب شده است تا کلیه اشخاص حقیقی یا حقوقی که در امر مسکن اشتغال دارند ملزم به اجرا و رعایت این قوانین باشند. (ماده 2 قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان) همچنین هیأت وزیران به استناد ماده (33) قانون فوق‌الذکر در جلسه مورخ 1383 / 4 / 17 و بنا به پیشنهاد وزارتخانه های مسکن و شهرسازی و کشور آئین نامه اجرایی ماده 33 قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان را با عنوان مقررات ملی ساختمان تصویب نموده است.

قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان شهرداریها و سایر مراجع صدور پروانه و کنترل و نظارت بر اجرای ساختمان و امور شهر سازی و ... را در شهرها، شهرکها و شهرستانها و سایر نقاط واقع در حوزه شمول مقررات ملی ساختمان و ضوابط و مقررات شهرسازی، مکلف به رعایت مقررات ملی ساختمان نموده و عدم رعایت مقررات یاد شده و ضوابط و مقررات شهرسازی از این قانون را تخلف محسوب کرده است. (ماده 34 قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان) به موجب قسمت اخیر ماده 33 همان قانون سازمانهای استان می‌توانند متناسب با شرایط ویژه هر استان پیشنهاد تغییرات خاصی را در مقررات ملی ساختمان قابل اجرا در آن استان بدهند. این پیشنهادات پس از تأیید شورای فنی استان ذیربط با تصویب وزارت مسکن و شهرسازی قابل اجرا خواهد بود.

مجدداً در بند 3 ماده 12 مقررات ملی ساختمان مصوب 1384 تأکید می‌گردد که: «هرگونه تغییر بعدی در این مجموعه شیوه نامه و جداول و ضmann آن به پیشنهاد شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی ساختمان و تصویب و ابلاغ وزارت مسکن و شهرسازی امکان پذیر خواهد بود.» در واقع هر گونه تغییر در مقررات ملی ساختمان منوط است به تأیید شورای فنی استان یا شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی ساختمان و تصویب و ابلاغ وزارت مسکن و شهرسازی.

2 - سازمان نظام مهندسی و کنترل ساختمان استان تهران و شهرداری تهران از مراجعی هستند که مشول قوانین و مقررات مصوب در بخش ساختمان از جمله قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان و مقررات ملی ساختمان می‌باشند.

این دو مرجع به همراه نمایندگان دیگر خواندگان اقدام به تنظیم توافقنامه ای در تاریخ 1395 / 2 / 25 در امر انتخاب ناظر نموده اند که این توافقنامه با مواد مقررات ملی ساختمان مخالف بوده و موجب تضییع حقوق موکلین گردیده است.

«شرح علت مخالفت»

الف) صلاحیت اشخاص حقیقی در بخش نظارت براساس توافقنامه مورخ 1395 / 2 / 18 و موارد اختلاف و تعارض آن با تبصره 2 ماده 12 آیین‌نامه اجرایی قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان:

ماده 11 آیین نامه اجرایی قانون نظام مهندسی ساختمان (بخش حدود صلاحیت و ظرفیت اشتغال) پروانه اشتغال به کار مهندسی را به چهار درجه، پایه 3، پایه 2، پایه 1 و ارشد تقسیم می‌نماید.

رأی شماره ۹۸ هیات عمومی دیوان عدالت اداری در خصوص ابطال بند ۴ و قسمتهای ۱-۴، ۲-۴، ۳-۴، ۵-۴ و ۶-۴ تفاهم نامه از قسمت «الف» صورتجلسه مورخ ۱۳۹۵/۲/۱۸ منعقدہ بین رئیس شورای اسلامی شهر تهران - معاون مسکن و ساختمان وزارت راه و شهرسازی - مدیرکل سازمانهای مهندسی و تشکلهای حرفه‌ای - معاون عمرانی استانداری تهران - رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران - مدیرکل راه و شهرسازی استان تهران - معاون شهرسازی و معماری شهرداری تهران - مصوب ۱۳۹۸/۰۲/۰۳

در تبصره ۱ ماده ۱۲ آیین‌نامه اجرایی قانون کنترل ساختمان، ساختمانها به ۴ گروه تقسیم گردیده‌اند:

گروه الف با مقیاس کاربری محله ۱ تا ۲ طبقه ارتفاع از روی زمین یا حداکثر زیر بنای ۶۰۰ مترمربع.

گروه ب با مقیاس کاربری محله ۳ تا ۵ طبقه ارتفاع از روی زمین یا حداکثر زیر بنای ۲۰۰۰ مترمربع.

گروه ج با مقیاس کاربری محله ۶ تا ۱۰ طبقه ارتفاع از روی زمین یا حداکثر زیر بنای ۵۰۰۰ مترمربع.

گروه د با مقیاس کاربری شهر بیش از ۱۰ طبقه ارتفاع از روی زمین یا بیش از ۵۰۰۰ مترمربع.

و تبصره ۲ همین ماده جدول طبقه بندی صلاحیت اشخاص حقیقی برای هر یک از گروه های ساختمانی ترسیم گردیده که به شرح ذیل است:

طبقه بندی صلاحیت برای هر یک از گروه های ساختمانی

صلاحیت گروه ساختمانها	تهیه طرح معماری توسط:	انجام محاسبات سازه توسط:	نظارت بر طرح معماری توسط:	نظارت بر اجرای سازه توسط:
گروه الف	مهندس معمار پایه ۳ یا بالاتر	مهندس عمران پایه ۳ یا بالاتر	مهندس معمار یا عمران مهندس عمران یا معمار پایه ۳ یا بالاتر	
گروه ب	مهندس معمار پایه ۲ یا بالاتر	مهندس عمران پایه ۲ یا بالاتر	مهندس معمار پایه ۳ یا مهندس عمران پایه ۳ یا بالاتر	
گروه ج	مهندس معمار پایه ۱ یا بالاتر	مهندس عمران پایه ۱ یا بالاتر	مهندس معمار پایه ۲ یا مهندس عمران پایه ۲ یا بالاتر	
گروه د	مهندس معمار ارشد	مهندس عمران ارشد	مهندس معمار پایه ۱ یا مهندس عمران پایه ۱ یا بالاتر	

با توجه به جدول فوق به طور مثال مهندس معمار با پایه ارشد می تواند در هر ۴ گروه ساختمانی نظارت بر طرح معماری سازه داشته باشد، یا مهندس عمران با پایه ارشد و پایه ۱ می تواند در هر ۴ گروه ساختمانی نظارت بر اجرای سازه نماید. اما به موجب بند ۱-۴ توافقتنامه مورخ ۱۳۹۵ / ۲ / ۲۵ ۱۳۹۵ مترمربع به صورت تک ناظر و از مساحت ۱۵۰۰ [۱۳۹۵ / ۲ / ۱۸] «نظارت اشخاص حقیقی تا مساحت ۱۵۰۰ تا ۳۵۰۰ مترمربع به صورت ۴ ناظر با رعایت گروه بندی ساختمانها مندرج در مبحث دوم مقررات ملی ساختمان» با مقایسه این بند از توافقتنامه مورخ ۱۳۹۵ / ۲ / ۱۲ و جدول مندرج در تبصره ۲ ماده ۱۲ آیین نامه اجرایی برای نمونه چند مورد اختلافی ذیلأ اشاره می شود:

اولاً: نظارت اشخاص حقیقی به موجب توافقتنامه به دو بخش تک ناظر و ۴ ناظر تفکیک گردیده است که در جدول تبصره ۲ ماده ۱۲ چنین تفکیکی مشاهده نمی شود.

ثانیاً: اشخاص حقیقی بصورت تک ناظر فقط می تواند در ساختمانهای تا مساحت ۱۵۰۰ مترمربع نظارت نمایند و در ساختمانهای با مساحت بیش از ۱۵۰۰ مترمربع حق نظارت به صورت تک ناظر را نخواهند داشت.

ثالثاً: اشخاص حقیقی در ساختمانهای با مساحت ۱۵۰۰ تا ۳۵۰۰ مترمربع به صورت ۴ ناظر می توانند نظارت نمایند.

رابعاً: به موجب این بند اساساً نظارت اشخاص حقیقی در پروژه‌های با مساحت بیش از ۳۵۰۰ مترمربع منتفی گردیده است.

ب) صلاحیت اشخاص حقوقی در بخش نظارت بر اساس توافقتنامه مورخ ۱۳۹۵ / ۲ / ۱۸ و موارد اختلاف و تعارض آن با ماده ۴ شیوه نامه تعیین حدود و صلاحیت و ظرفیت اشتغال اشخاص حقوقی موضوع تبصره ۴ ماده ۱۱ آیین نامه اجرایی قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان:

به موجب تبصره ۴ ماده ۱۱ آیین نامه اجرایی قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان تعیین حدود صلاحیت و ظرفیت اشخاص حقوقی به وسیله سازمان برنامه و بودجه تشخیص صلاحیت و ظرفیت شده یا می شوند مطابق دستورالعملی خواهد بود که به طور مشترک توسط وزارت مسکن و شهرسازی و سازمان برنامه و بودجه تهیه و ابلاغ می شود. ماده ۴ شیوه نامه تعیین حدود صلاحیت و ظرفیت اشتغال اشخاص حقوقی موضوع تبصره ۴ ماده ۱۱ آیین نامه اجرایی قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان - صلاحیت اشخاص حقوقی در بخش و نظارت در هر رشته در پایه های مختلف به شرح جدول زیر تعیین می شود:

جدول طبقه بندی صلاحیت اشخاص حقوقی در بخش نظارت در هر رشته

رأی شماره ۹۸ هیات عمومی دیوان عدالت اداری در خصوص ابطال بند ۴ و قسمتهای ۱-۴، ۲-۴، ۳-۴، ۵-۴ و ۶-۴ تفاهم نامه از قسمت «الف» صور جلسه مورخ ۱۳۹۵/۲/۱۸ منعقدہ بین رئیس شورای اسلامی شهر تهران - معاون مسکن و ساختمان وزارت راه و شهرسازی - مدیرکل سازمانهای مهندسی و تشکلهای حرفه‌ای - معاون عمرانی استانداری تهران - رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران - مدیرکل راه و شهرسازی استان تهران - معاون شهرسازی و معماری شهرداری تهران - مصوب ۱۳۹۸/۰۲/۰۳

پایه شخص حقوقی در هر رشته	گروه ساختمان
3	الف
2	الف و ب
1	الف و ب، ج و د
ارشد	الف و ب و ج و د

به موجب این جدول به طور مثال در بخش نظارت در هر رشته (منظور رشته‌های هفتگانه مندرج در ماده 3 شیوه نامه):

اشخاص حقوقی با پایه 3 می‌توانند در گروه ساختمانی الف و ب نظارت نمایند.

اشخاص حقوقی با پایه 2 می‌توانند در گروه ساختمانی الف، ب و ج نظارت نمایند.

اشخاص حقوقی با پایه 1 می‌توانند در گروه ساختمانی الف، ب، ج و د نظارت نمایند.

اشخاص حقوقی با پایه ارشد می‌توانند در گروه ساختمانی الف، ب، ج و د نظارت نمایند.

بر اساس بندهای 2-4، 3-4، 4-4، 5-4 بخش الف توافقی‌نامه مورخ 1395 / 2/ 25 طبقه‌بندی انتخاب و معرفی نظارت اشخاص حقوقی به صورت ذیل تقسیم بندی شده است:

2-4- نظارت پروژه با مساحت ناخالص 3500 تا 5000 مترمربع توسط شرکتهای کمتر از 4 گرایش

3-4- نظارت پروژه با مساحت ناخالص 5000 تا 10000 مترمربع توسط 1 شرکت دارای 4 گرایش

4-4- نظارت پروژه با مساحت ناخالص 10000 تا 30000 مترمربع توسط 2 شرکت دارای 4 گرایش

5-4- نظارت پروژه با مساحت ناخالص بیش از 30000 مترمربع توسط 4 شرکت دارای 4 گرایش

با مقایسه این بند از توافقی‌نامه و جدول مندرج در ماده 4 شیوه نامه تعیین حدود صلاحیت و ظرفیت اشتغال اشخاص حقوقی موضوع تبصره 4 ماده 11 آیین نامه اجرایی قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان موارد اختلافی متعددی مشاهده می‌گردد که برای نمونه به چند مورد اختلافی ذیلاً اشاره می‌شود:

2- به موجب بند 2-4 توافقی‌نامه نظارت شرکتهای با کمتر از 4 گرایش محدود شده است به پروژه های با مساحت ناخالص 3500 تا 5000 مترمربع در حالی که مطابق جدول ماده 4 شیوه نامه اشخاص حقوقی با پایه 1 و ارشد می‌توانند در ساختمانهای گروه الف، ب، ج و د که در تبصره 1 ماده 12 آیین نامه این ساختمانها معرفی شده اند نظارت نمایند بدون هیچ گونه محدودیت در متر اژ.

3- به موجب بند 3-4 توافقی‌نامه نظارت شرکتهای دارای 4 گرایش محدود شده است به پروژه‌های با مساحت ناخالص 5000 تا 10000 مترمربع.

4- به موجب بند 4-4 توافقی‌نامه نظارت پروژه‌های با مساحت ناخالص 10000 تا 30000 مترمربع به 2 شرکت با 4 گرایش واگذار گردیده در صورتی که در جداول فوق‌الذکر چنین محدودیتی وجود ندارد.

5- به موجب بند 5-4 توافقی‌نامه نظارت پروژه های با مساحت ناخالص بیش از 30000 مترمربع به 4 شرکت با 4 گرایش واگذار گردیده در صورتی که در جداول فوق‌الذکر چنین محدودیتی وجود ندارد و مشخص نیست تنظیم‌کنندگان این توافقی‌نامه نظارت 4 شرکتی را از کدام قانون مستخرج نموده و در این توافق نامه گنجانده‌اند.

6- به موجب بندهای فوق‌الذکر در توافقی‌نامه 18 / 2 / 1395 نظارت اشخاص حقیقی در پروژه های با مساحت ناخالص کمتر از 3500 مترمربع منتفی و ملغی گردیده است در حالی که مطابق ماده 4 شیوه نامه اشخاص حقوقی در هر 4 گروه ساختمانی می‌توانند نظارت نمایند. لذا با توجه به اینکه:

اولاً - شهرداریها و سایر مراجع صدور پروانه و کنترل و نظارت بر اجرای ساختمان و امور شهرسازی ... مکلفند مقررات ملی ساختمان را رعایت نمایند و عدم رعایت مقررات یاد شده و ضوابط و مقررات شهرسازی تخلف از این قانون محسوب می‌شود. (مستنداً به ماده 34 قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان) و هرگونه تغییر در مقررات ملی ساختمان می‌باید با رعایت شرایط شکلی و ماهوی مندرج در قانون باشد.

رأی شماره ۹۸ هیات عمومی دیوان عدالت اداری در خصوص ابطال بند ۴ و قسمتهای ۱- ۴، ۲- ۴، ۳- ۴، ۵- ۴ و ۶- ۴ تفاهم نامه از قسمت «الف» صورتجلسه مورخ ۱۳۹۵/۲/۱۸ منعقدہ بین رئیس شورای اسلامی شهر تهران - معاون مسکن و ساختمان وزارت راه و شهرسازی - مدیرکل سازمانهای مهندسی و تشکلهای حرفه‌ای - معاون عمرانی استانداری تهران - رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران - مدیرکل راه و شهرسازی استان تهران - معاون شهرسازی و معماری شهرداری تهران - مصوب ۱۳۹۸/۰۲/۰۳

ثانیاً - قانونگذار صراحتاً در قسمت اخیر ماده 33 قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان اعلام می‌نماید: «سازمانهای استان می‌توانند متناسب با شرایط ویژه هر استان پیشنهاد تغییرات خاصی را در مقررات ملی ساختمان قابل اجرا در آن استان بدهند. این پیشنهادات پس از تأیید شورای فنی استان ذیربط با تصویب وزارت مسکن و شهرسازی قابل اجرا خواهد بود». مجدداً در بند 3 ماده 12 مقررات ملی ساختمان تأکید می‌گردد که: «هرگونه تغییر بعدی در این مجموعه شیوه نامه و جداول و ضامم آن به پیشنهاد شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی ساختمان و تصویب و ابلاغ وزارت مسکن و شهرسازی امکان پذیر خواهد بود.» مشخص نیست سازمان نظام مهندسی و هیأت مدیره که مسئول اجرای دقیق و صحیح مقررات ملی ساختمان می‌باشند (بند 4 ماده 74 آیین نامه اجرایی قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان - بخش اختیارات و وظایف هیأت مدیره سازمان نظام مهندسی ساختمان استان) و شهرداری تهران و دیگر خواندگان مستند به کدام مواد قانونی چنین تغییراتی را در بخش نظارت اعمال کرده اند و اعضاء سازمان نظام مهندسی را از حقوق خود محروم گردانیده اند؟

نظر به اینکه توافقتنامه مورخ 18 / 2 / 1395 تغییراتی را در مقررات ملی ساختمان ایجاد کرده در حالی که این تغییرات مخالف صریح مقررات ملی ساختمان و آیین نامه اجرایی آن می‌باشد که موجبات تضییع حقوق موکل و کلیه مهندسین عضو سازمان نظام مهندسی را فراهم آورده است و مخالف صریح مواد قانونی فوق الذکر می‌باشد و شرایط شکلی این تغییرات به درستی رعایت نگردیده است که ماده 10 قانون مدنی نیز چنین قراردادهایی را غیر نافذ و باطل اعلام کرده است لذا تقاضای ابطال توافقتنامه مورخ 18 / 2 / 1395 را دارم»

در پی اخطار رفع نقصی که از طرف دفتر هیأت عمومی برای شاکی ارسال شده بود، وی به موجب لایحه شماره 2 / 786 / 110س - 14 / 9 / 1396 توضیح داده است که:

«ریاست محترم هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

با سلام

احتراماً اینجانب حمیدرضا معیری وکیل شاکی پرونده کلاسه 96 / 769 پیرو اخطاریه رفع نقص مورخ 22 / 8 / 1396

که در تاریخ 4 / 9 / 1396 به اینجانب ابلاغ گردیده است، موارد رفع نقص مندرج در اخطاریه مزبور و پاسخ مربوط به هر بند را به شرح ذیل خدمتتان معروض می‌دارد:

«1- ابطال کل صورتجلسه 18 / 2 / 1395 مورد درخواست است یا بندهایی از آن دقیقاً مشخص نمایید»

پاسخ: ابطال بند الف صورتجلسه مورخ 18 / 2 / 1395 در خصوص انتخاب و معرفی ناظر مورد درخواست می‌باشد.

«2 - اعلام نمایید مصوبه مورد شکایت مغایر با کدام قانون است با ذکر نام قانون و ماده قانونی مربوطه»

پاسخ: در ابتدای صورتجلسه مورخ 18 / 2 / 1395 قید شده است: «پیرو جلسات هم اندیشی برگزار شده با حضور ... به منظور بهبود و تسهیل فرآیندهای صدور پروانه متقاضیان ساخت و ساز شهری در اجرای آیین نامه ماده 33 قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان مصوب 1383 توافقات ذیل به عمل آمد»

در واقع مقام های امضاء کننده این توافقتنامه در نظر داشته اند با تنظیم این توافقتنامه و تغییر در نحوه انتخاب و معرفی ناظر ساختمان فرآیند صدور پروانه ساختمان را بهبود بخشیده و تسهیل کنند در حالی که در بخش انتخاب و معرفی ناظر متأسفانه دستورات و تغییراتی را خلق کرده اند که نه تنها صدور پروانه را بهبود نبخشیده بلکه بسیار سخت تر کرده است و نحوه تنظیم و امضاء این توافقتنامه شرایط شکلی مندرج در ماده 33 قانون نظام مهندسی ساختمان و بند 3 - 12 ماده 3 مقررات ملی ساختمان را رعایت نکرده و مخالف این دو ماده می‌باشد.

الف - توافق نامه مورد شکایت با ماده 33 قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان مصوب 1374 مغایرت دارد:

ماده 33 قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان مصوب 1374 اعلام می‌دارد که: «سازمانهای استان می‌توانند با شرایط ویژه هر استان پیشنهاد تغییرات خاصی در مقررات ملی ساختمان قابل اجرا در آن استان بدهند. این پیشنهادات پس از تأیید شورای فنی استان ذیربط با تصویب وزارت مسکن و شهرسازی قابل اجرا خواهد بود.» مطابق این ماده هرگونه تغییر در مقررات ملی ساختمان دارای 3 شرط می‌باشد:

1- پیشنهاد توسط سازمانهای استان

2- تأیید شورای فنی استان

3 - تصویب وزارت مسکن و شهرسازی

ماده 6 قانون همین قانون سازمان استان را معرفی می‌نماید و هیأت مدیره سازمان استان نماینده سازمان می‌باشد. از اهم وظایف این سازمان اجرای دقیق مقررات ملی ساختمان است (بند 4 ماده 72 آیین نامه اجرایی). پس در اولین گام جهت اعمال هرگونه تغییر در مقررات ملی ساختمان باید هیأت مدیره سازمان استان به نمایندگی از سازمان استان با رعایت ضوابط مربوطه پیشنهاد تغییر را به شورای فنی استان بدهد و پس از تأیید شورای فنی استان و تصویب وزارت مسکن و شهرسازی تغییر مزبور قابل اجرا خواهد بود. در امضاء این توافقتنامه پیشنهادی از طرف سازمان استان وجود ندارد و در صورت وجود چنین پیشنهادی، این پیشنهاد مغایر با وظایف هیأت‌مدیره سازمان می‌باشد.

ب - توافق نامه مورد شکایت با بند 3 - 12 ماده 3 مقررات ملی ساختمان مصوب 1384 مغایرت دارد:

بند 3 - 12 ماده 3 مقررات ملی ساختمان مصوب 1384 نحوه تغییر در مقررات ملی ساختمان و جداول مربوط به آن را بدین نحو اصلاح کرده است که: «هرگونه تغییر بعدی در این مجموعه شیوه نامه و جداول و ضامم آن به پیشنهاد شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی ساختمان و تصویب و ابلاغ وزارت مسکن و شهرسازی امکان پذیر خواهد بود.» این بند تغییر در مقررات ملی ساختمان را مشروط به 2 شرط دانسته است:

رأی شماره ۹۸ هیات عمومی دیوان عدالت اداری در خصوص ابطال بند ۴ و قسمتهای ۱-۴، ۲-۴، ۳-۴، ۵-۴ و ۶-۴ تفاهم نامه از قسمت «الف» صورتجلسه مورخ ۱۳۹۵/۲/۱۸ منعقدہ بین رئیس شورای اسلامی شهر تهران - معاون مسکن و ساختمان وزارت راه و شهرسازی - مدیرکل سازمانهای مهندسی و تشکلهای حرفه‌ای - معاون عمرانی استانداری تهران - رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران - مدیرکل راه و شهرسازی استان تهران - معاون شهرسازی و معماری شهرداری تهران - مصوب ۱۳۹۸/۰۲/۰۳

1- پیشنهاد شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی ساختمان

2 - تصویب و ابلاغ وزارت مسکن و شهرسازی

شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی متشکل از 25 نفر عضو اصلی و 7 نفر عضو علی البدل از بین اعضاء هیأت‌مدیره سازمانهای استان که توسط هیأت عمومی سازمان معرفی و توسط وزیر مسکن و شهرسازی انتخاب می‌شوند می‌باشند (ماده 20 قانون نظام مهندسی ساختمان) که در این توافقنامه اثری از پیشنهاد شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی ساختمان وجود ندارد. لذا با توجه به اینکه در صدر توافقنامه مورخ 18 / 2 / 1395 اشاره شده که در اجرایی آیین نامه ماده 33 قانون نظام مهندسی توافقنامه مزبور به عمل آمده است و منظور آن هم تسهیل و بهبود فرآیند صدور پروانه بوده در حالی که به موجب ماده 33 قانون نظام مهندسی ساختمان و آیین نامه اجرایی آن که همان مقررات ملی ساختمان می‌باشد نحوه و شرایط تغییر مقررات ملی ساختمان پیش بینی شده است در امضاء این توافقنامه شرایط مذکور رعایت نشده است و توافقنامه مخالف صریح این دو ماده می‌باشد.

«3- در صورتی که مدعی خروج از حدود اختیارات می‌باشید صریحاً اعلام و حدود اختیارات را تبیین نمایید.»

پاسخ: طبق ماده 33 قانون نظام مهندسی سازمان استان حق دادن پیشنهاد تغییر در مقررات ملی ساختمان را دارد و در بند 3 - 12 ماده 3 مقررات ملی ساختمان پیشنهاد تغییر به شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی ساختمان تفویض گردیده است. ضمن اینکه طبق ماده 34 قانون نظام مهندسی ساختمان «شهرداریها و سایر مراجع صدور پروانه و کنترل نظارت بر اجرای ساختمان و امور شهرسازی، ... مکلفند مقررات ملی ساختمان را رعایت نمایند. عدم رعایت مقررات یاد شده و ضوابط و مقررات شهرسازی تخلف از این قانون محسوب می‌شود.» امضاء کنندگان این توافقنامه به ترتیب:

1- ریاست شورای اسلامی شهر تهران، 2- مدیر کل سازمانهای مهندسی و تشکلهای حرفه‌ای، 3 - رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران، 4- معاون مسکن، ساختمان، وزارت راه و شهرسازی، 5 - معاون عمرانی استان تهران، 6 - مدیر کل راه و شهرسازی استان تهران و 7 - معاون شهرسازی و معماری شهرداری تهران می‌باشند و هیچ یک از این افراد طبق ماده 33 قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان و بند 3- 12 ماده 3 مقررات ملی ساختمان صلاحیت پیشنهاد و تصویب هر گونه تغییر در مقررات ملی ساختمان را ندارند و خارج از حدود اختیارات خود چنین توافقنامه‌های را امضاء و لازم الاجرا کرده اند و جداول مربوط به حدود صلاحیت اشخاص حقیقی و حقوقی ناظر بر اجرای ساختمان را تغییر داده و منجر به بروز خسارات عدیده‌ای برای ناظرین حقیقی و حقوقی شده است.

به طور مثال شخص حقوقی با رتبه ارشد می‌توانسته طبق ماده 4 فصل هفتم مجموعه شیوه‌نامه‌ها مصوب اردیبهشت 1384 پیوست مقررات ملی ساختمان در هر چهار گروه ساختمانی الف ب ج د که در تبصره آیین‌نامه اجرایی قانون نظام مهندسی ساختمان این ساختمانها معرفی شده‌اند نظارت نماید در حالی که طبق این توافقنامه اولاً: یک شخص حقوقی و پایه ارشد نمی‌تواند در ساختمانهای زیر 3500 متر نظارت نماید و در ساختمانهای با مساحت ناخالص بیش از 10000 متر باید دو شرکت حقوقی نظارت نمایند و الی آخر.

طبق ماده 11 آیین‌نامه اجرایی قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان مهندس معمار با پایه ارشد می‌تواند در هر چهار گروه ساختمانی الف ب ج د نظارت بر طرح معماری سازه داشته باشد در حالی که طبق این توافقنامه نظارت اشخاص حقیقی تا 1500 متر به صورت یک ناظر و از 1500 تا 3500 به صورت چهار ناظر تعیین گردیده است و این تغییرات در صلاحیت ناظرین اعم از اشخاص حقیقی و حقوقی مخالف صریح جداول تعیین حدود صلاحیت ناظرین من - درج در آیین‌نامه اجرایی قانون نظام مهندسی و کنترل س - اختتام و شیوه نامه ی پیوست مقررات ملی ساختمان می‌باشد که به تفصیل در دادخواست اولیه خدمتتان معروض گردیده است. تقاضای بذل توجه به موارد فوق الذکر و نهایتاً ابطال توافقنامه مورخ 18 / 2 / 1395 به شرح ستون خواسته را دارد.»

متن صورتجلسه در قسمتهای مورد اعتراض به قرار زیر است:

«صورتجلسه

پیرو جلسات هم اندیشی برگزار شده با حضور ریاست شورای اسلامی شهر تهران، معاون مسکن و ساختمان وزارت راه و شهرسازی و مدیرکل دفتر سازمانهای مهندسی و تشکلهای حرفه‌ای، معاون عمرانی استانداری تهران و معاون شهرسازی و معماری شهرداری تهران و رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران و مذاکرات فنی و کارشناسی انجام گرفته بین شهرداری تهران و سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران، به منظور بهبود و تسهیل فرآیندهای صدور پروانه متقاضیان ساخت و ساز شهری در اجرای آیین نامه ماده 33 قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان مصوب 1383، توافقات ذیل به عمل آمد:

1-.....

4- طبقه بندی انتخاب و معرفی نظارت توسط سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران با اولویت به شرح ذیل انجام گردد:

1- 4- نظارت اشخاص حقیقی تا مساحت 1500 مترمربع به صورت یک ناظر و از مساحت 1500 مترمربع تا 3500 مترمربع به صورت 4 ناظر با رعایت گروه بندی ساختمانها مندرج در مبحث مقررات ملی ساختمان

2- 4- نظارت پروژه با مساحت ناخالص 3500 مترمربع تا 5000 مترمربع به شرکتها (اشخاص حقوقی) کمتر از 4 گرایش

3- 4- نظارت پروژه با مساحت ناخالص 5000 مترمربع تا 10000 مترمربع به 1 شرکتها (اشخاص حقوقی) دارای 4 گرایش

4- 4- نظارت پروژه با مساحت ناخالص 10000 مترمربع تا 30000 مترمربع به 2 شرکتها (اشخاص حقوقی) دارای 4 گرایش

رأی شماره ۹۸ هیات عمومی دیوان عدالت اداری در خصوص ابطال بند ۴ و قسمتهای ۱-۴، ۲-۴، ۳-۴، ۵-۴ و ۶-۴ تفاهم نامه از قسمت «الف» صورتجلسه مورخ ۱۳۹۵/۲/۱۸ منعقدہ بین رئیس شورای اسلامی شهر تهران - معاون مسکن و ساختمان وزارت راه و شهرسازی - مدیرکل سازمانهای مهندسی و تشکلهای حرفه‌ای - معاون عمرانی استانداری تهران - رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران - مدیرکل راه و شهرسازی استان تهران - معاون شهرسازی و معماری شهرداری تهران - مصوب ۱۳۹۸/۰۲/۰۳

5- 4 - نظارت پروژه با مساحت ناخالص بیش از 30000 مترمربع به 4 شرکتها (اشخاص حقوقی) دارای 4 گرایش به طور مجزا» در پاسخ به شکایت مذکور، رئیس شورای اسلامی شهر تهران به موجب لایحه شماره 160 / 27558 - 10 / 26 / 1396 توضیح داده است که:

«حجت‌الاسلام و المسلمین جناب آقای بهرامی

ریاست محترم هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

موضوع: پرونده کلاسه 96 / 769 با شماره 9609980905800181

با سلام و احترام

عطف به پرونده کلاسه 96 / 769 موضوع مکاتبه مورخ 26 / 9 / 1396 مدیر دفتر هیأت عمومی دیوان عدالت اداری ثبت شده به شماره 160 / 24675 / 4 / 10 / 1396 در دبیرخانه شورای اسلامی شهر تهران در خصوص ارسال نسخه دوم دادخواست شرکت مهندسین مشاور پردیس ایران به خواسته «ابطال توافقنامه مورخ 18 / 2 / 1395» به شرح ستون خواسته، مراتب ذیل را در رد خواسته یاد شده به استحضار می‌رساند:

1- توافقنامه موضوع دادخواست حاضر به منظور حمایت از حقوق مهندسین ناظر و مردم تنظیم شده و با قوانین و مقررات جاری تعارضی ندارد.

2- این توافقنامه صرفاً روش خاص و زمان انتخاب مهندس ناظر را مشخص نموده تا نظام مهندسی پاسخگویی مردم باشد.

3 - مهندسین ناظر نیز از شیوه پیش بینی شده در این توافقنامه استقبال نموده اند.

4 - در متن دادخواست پرونده حاضر، «ابطال توافقنامه مورخ 18 / 2 / 1395 به‌عنوان «خواسته» اعلام شده است

5- ریاست وقت شورای اسلامی شهر تهران در هنگام تنظیم صورتجلسه موضوع توافقنامه مورخ 18 / 2 / 1395 که ابطال آن درخواست شده، با توجه به جایگاه قانونی و شخصیت حقوقی شورای اسلامی شهر تهران اقدامی ننموده بلکه ایشان با تایید توافقنامه یاد شده، صرفاً از حقوق مردم و مهندسین ناظر مندرج در توافقنامه یاد شده حمایت نموده است.

7- بر این اساس و با توجه به مراتب معروضه دعوی مطروحه متوجه شورای اسلامی شهر تهران نمی‌باشد.

8- با توجه به مراتب معروضه و با استناد به بند 4 ماده 84 قانون آیین دادرسی مدنی دادگاههای عمومی و انقلاب و سایر مقررات مربوطه، رد شکایت موضوع دادخواست تقدیمی در مورد شورای اسلامی شهر تهران مورد استدعاست»

در اجرای ماده 84 قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری پرونده به هیأت تخصصی اراضی، شهرسازی دیوان عدالت اداری ارجاع شده و هیأت مذکور در خصوص خواسته شاکي، بندهای 1، 2 و 3 از قسمت (الف) صورتجلسه مورخ 18 / 2 / 1395 منعقدہ بین شهرداری تهران، شورای اسلامی تهران، سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران، وزارت راه و شهرسازی، استانداری تهران و وزارت کشور را خلاف قانون و خارج از حدود اختیارات تشخیص نداده و مستند به بند «ب» ماده 84 قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری به موجب دادنامه شماره 411- 14 / 2 / 1397 رأی به رد شکایت شاکي صادر کرده است. رأی مذکور به علت عدم اعتراض از سوی رئیس دیوان عدالت اداری و یا ده نفر از قضات دیوان عدالت اداری قطعیت یافته است.

رسیدگی به بند 4 از قسمت «الف» صورتجلسه مورخ 18 / 2 / 1395 در دستور کار هیأت عمومی دیوان عدالت اداری قرار گرفت .

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ 3 / 2 / 1398 با حضور رئیس و معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رأی مبادرت کرده است.

رأی هیأت عمومی

با توجه به اینکه مطابق ماده 11 آیین نامه اجرایی قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان، پروانه اشتغال به کار مهندسی در چهار درجه پایه 3، پایه 2، پایه 1 و ارشد صادر می‌شود و طبق تبصره 1 ماده 12 همین آیین نامه ساختمانها به چهار گروه الف و ب و ج و د تقسیم شده‌اند و مطابق تبصره 2 ماده 12 آیین‌نامه تهیه طرح معماری و انجام محاسبات سازه و همچنین نظارت معماری و نظارت سازه صلاحیت برای هر يك از گروه‌های ساختمان در گروه‌های چهارگانه ساختمان (الف، ب، ج، د) مشخص شده است و به موجب ماده 4 از فصل هفتم شیوه نامه تعیین حدود صلاحیت و ظرفیت اشتغال اشخاص حقوقی موضوع تبصره 4 ماده 11 آیین نامه اجرایی قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان، صلاحیت نظارت اشخاص حقیقی در بخش نظارت برای پایه 3 گروه ساختمان الف و ب و پایه 2 الف، ب، ج و پایه 1 الف، ب، ج و د و ارشد الف، ب، ج و د تعیین شده است ولی در صورتجلسه و یا تفاهم نامه معترض‌عنه در جداول فوق تغییرات و محدودیتهایی در طبقه بندی انتخاب و تغییر ظرفیت ایجاد شده است به عنوان مثال اشخاص حقوقی پایه 1 و ارشد در تمامی گروه‌های چهارگانه ساختمان با هر مساحتی حق انتخاب دارند ولی در صورتجلسه ناظر يك نفر با پایه ارشد حداکثر برای 1500 مترمربع حق انتخاب دارد و در ساختمانهای بیش از 1500 مترمربع 4 ناظر پیش بینی شده است و همچنین برای اشخاص حقوقی نظارت با چندین شرکت تعیین شده است که خارج از اختیار و مغایر مقررات و آیین نامه های ذکر شده در مراتب فوق می‌باشد، بنابراین بند 4 و قسمتهای 1- 4، 2- 4، 3- 4، 5- 4 و 6- 4 تفاهم نامه مستند به بند 1 ماده 12 و ماده 88 قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال 1392 ابطال می‌شود.

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری - محمدکاظم بهرامی

